

Terapiat
etulinjaan

Terapiat etulinjaan -toimintamallin kehittämistyön tuloksia 2023-2025

Suomen kestävän kasvun ohjelma

**Euroopan unionin
rahoittama**
NextGenerationEU

Terapiat etulinjaan -toimintamallin idea:

työkaluja hyvinvointialueille porrastetun tuki- ja hoitovalikoiman rakentamiseen

1. Kansallinen yhteiskehittäminen

- Kehittämisverkostot
- Yhteinen prosessien kehittäminen

2. Psykososiaalisten hoitojen ja palvelujen porrastaminen

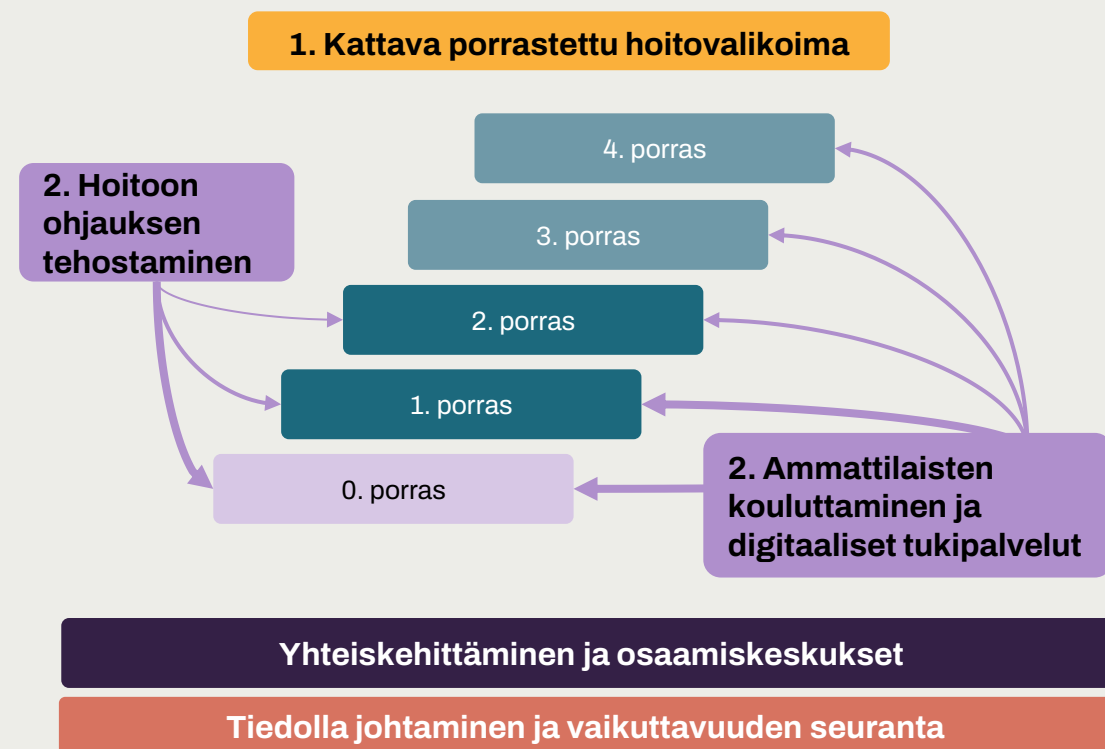
- Portaiden alkuun nopeat kevyet hoidot – palvelutarjontaan valikoima vaikuttavia menetelmiä
- Ammattilaisten systemaattinen ja kustannustehokas kouluttaminen vaikuttavien menetelmien käyttöön

3. Ammattilaisten työtä tukevat digitaaliset ratkaisut

- Mielenterveystalon omahoidot 24/7
- Nopea ja oikea hoitoon ohjaus Navigaattoreiden ja ensijäsennyksen avulla
- Skaalautuva koulutusjärjestelmä ammattilaisten kouluttamiseen
- Nettiterapiat

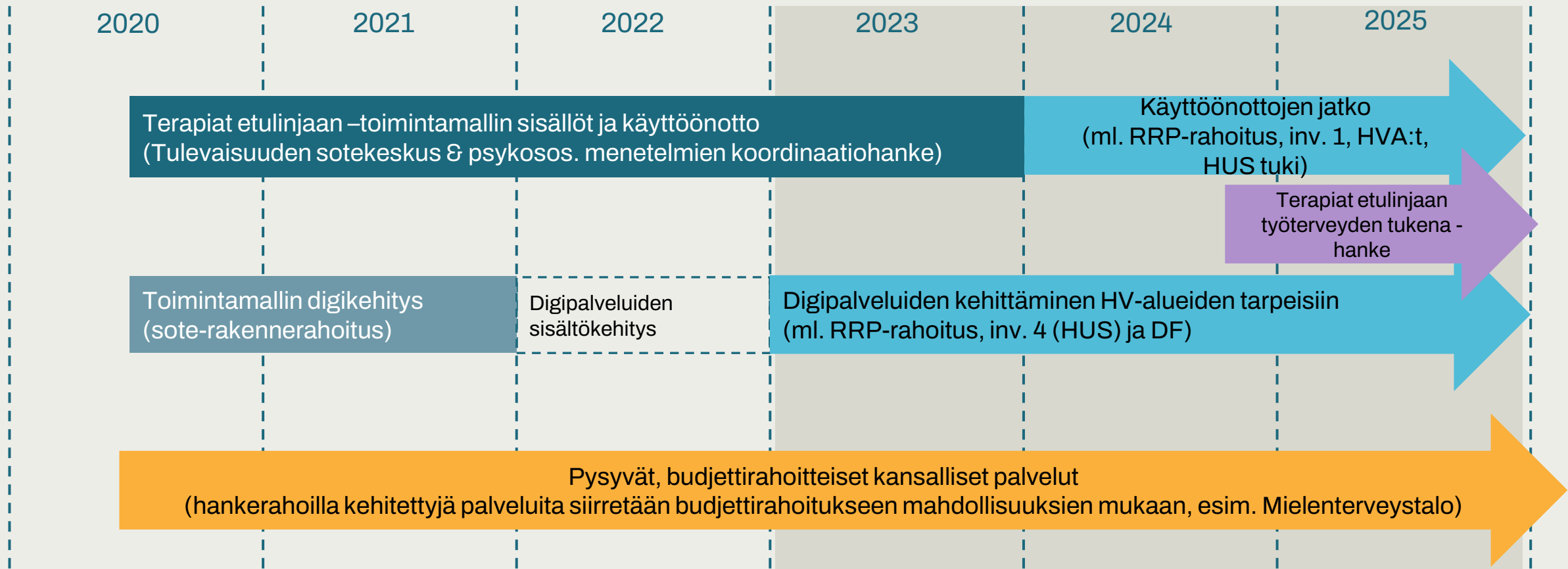
4. Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuuden seuranta

- Menetelmien vaikuttavuuden arviointi
- Toimintamallin ratkaisujen kattava arviointi
- Arjen käytänteiden kehittäminen yhteistyössä alueiden kanssa
- Kansallinen vertaisarviointi

Terapiat etulinjaan -toimintamallin ja tukipalveluiden kehittäminen osana sote-uudistusta

Valtion eri rahoituksia myönnetty kaikille hv-alueille. HUS ja YO-HVA:t ovat koordinoineet kokonaisuutta.

Hankeajan 2023-2025 tavoitteet

- Edistetään mielenterveyden ongelmien ennaltaehkäisyä, omahoitoa, varhaista tunnistamista ja oikea-aikaista hoitoonohjausta tukemalla kansallisessa kehitettyjen järjestelmien alueellisia käyttöönottoja.
- Tuetaan alueellista mielenterveys- ja päihdehoitojen osaamisen kehittämistä ja ylläpitoa koulutus/osaamisenhallintajärjestelmän avulla.
- Parannetaan mielenterveyspalvelujen laatua, vaikuttavuutta ja tehokkuutta digitaalisilla tiedolla johdon työkaluilla.
- Tuetaan digitaalisten mielenterveyspalveluiden alueellista soveltamista ja käyttöä rakentamalla monipuolisesti integroitava digitaalinen palvelualusta.
- Parannetaan hyvinvointialueiden mielenterveys- ja päihdepalveluiden kustannusvaikuttavuutta, hoitoon pääsyä ja etävastaanottojen määrää räätälöimällä alueittain digitaalisesti tuetut toimintamallit, joilla hoitotakuu ja etäkontaktien tavoitteet saavutetaan mielenterveyspalveluissa.
- Tuetaan alueita digiohjatun porrastetun hoitomallin rakentamisessa, ylläpidossa ja tietojohdattamisessa.
- Vakiinnutetaan YTA-pohjainen osaamiskeskusrakenne kansallisten mielenterveyspalveluiden jatkuvaan tukeen, kehittämiseen ja ylläpitoon.

**Terapiat
etulinjaan**

Hankeajan tuloksia

**Euroopan unionin
rahoittama**
NextGenerationEU

Mielenterveystalo.fi-verkkopalvelua kehitetty palvelemaan paremmin kansallisia tarpeita

- Mielenterveystalon uusi versio julkaistu 2023.
- Palveluun on kehitetty rajapintaratkaisuja, jotka mahdollistavat yhteensovittamisen kumppanin sivustolle.
- Toimivuutta on kehitetty käyttäjien palautteiden ja analytiikan pohjalta.
- Parannettu ammattilaisten käyttöön suunnattuja sisältöjä ja toiminnallisuuksia.
- Valmisteltu integraatiota kansallisen koulutusalan kanssa.
- Tuotettu uusia sisältöjä kentän toiveiden pohjalta.

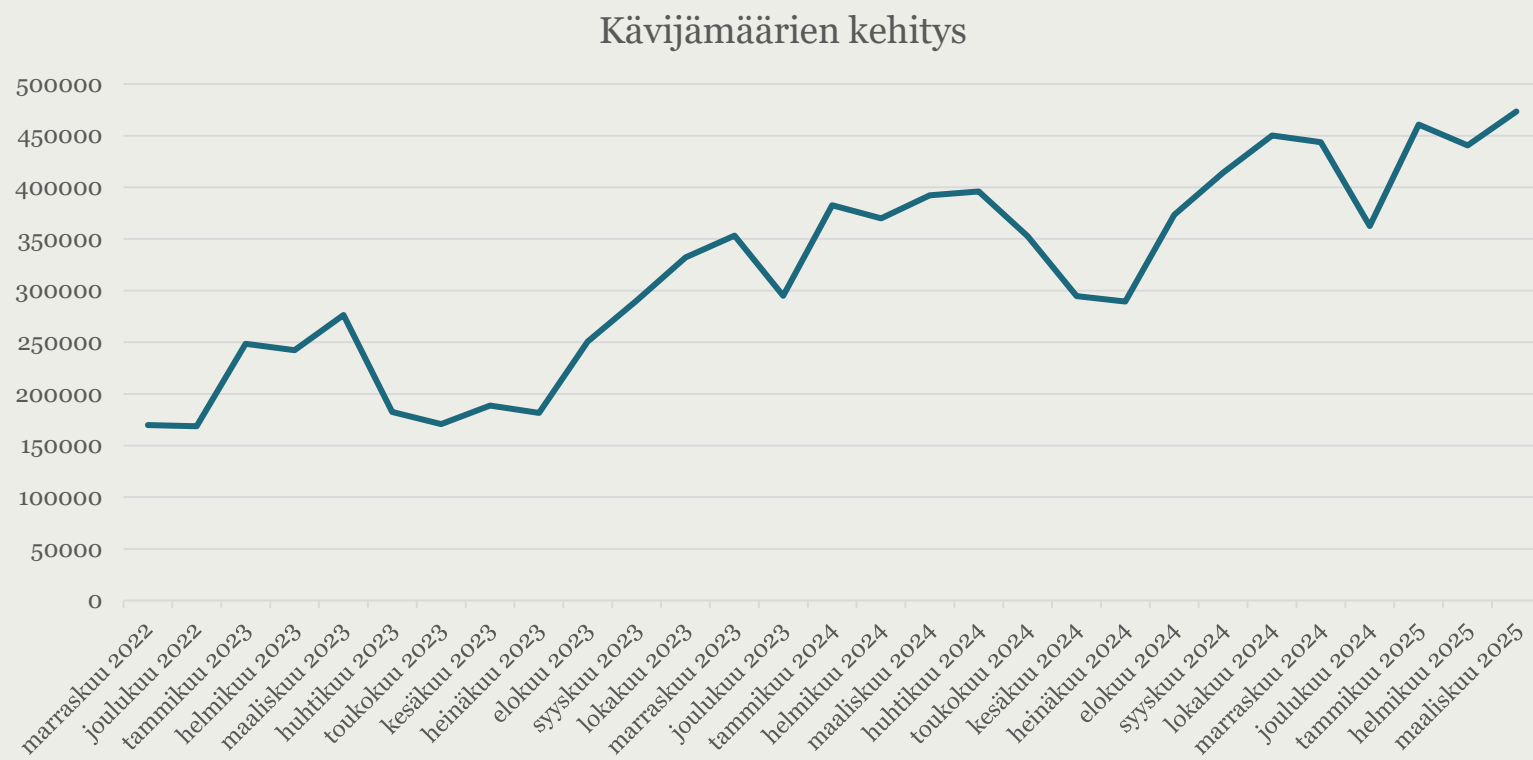
Terapiat
etulinjaan

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

Kävijämäärät Mielenterveystalo.fi-palvelulla kasvoivat 50 % vuonna 2024

2024

4,5 milj. vierailua

12,9 milj. sivukatselua

Sivukatselut:

250 000/viikko

Kävijämäärä:

90 000/viikko

Suosituimmissa omahoito-ohjelmissa käyntejä > 200 000/v (ahdistus, masennus, uupumus, unettomuus, nepsy-piirteet)

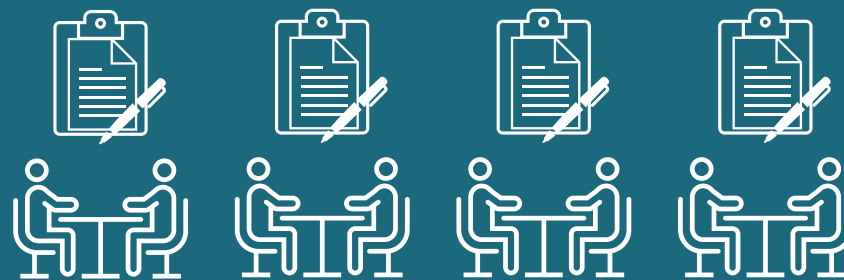
Digituettu hoidon tarpeen arviointi

- Kansallisesti yhteneväinen, digitaalisesti tuettu ja perusteellinen psykososiaalisen hoidon tarpeen arviointijärjestelmä
- Tukee ammattilaista, parantaa laatua ja säästää työaikaa
- Kerralla oikein; vähentää häiriökysyntää ja nopeuttaa hoitoon pääsyä
- Eri järjestelmät aikuisille, lapsille, nuorille
- Välttämätön esimerkiksi terapiatakuun onnistumiselle

Työnajan säästö
5 t/potilas →
yli 500 HTV/v säästö
nykytasolla.

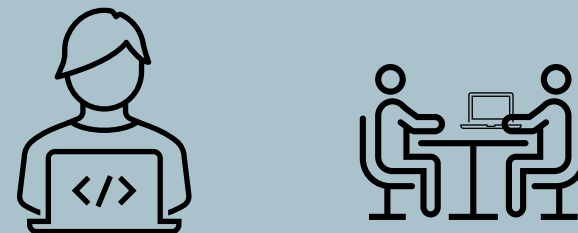
ENNEN

Hoidon tarpeen arviointi –
useita vastaanottokäyntejä

NYT

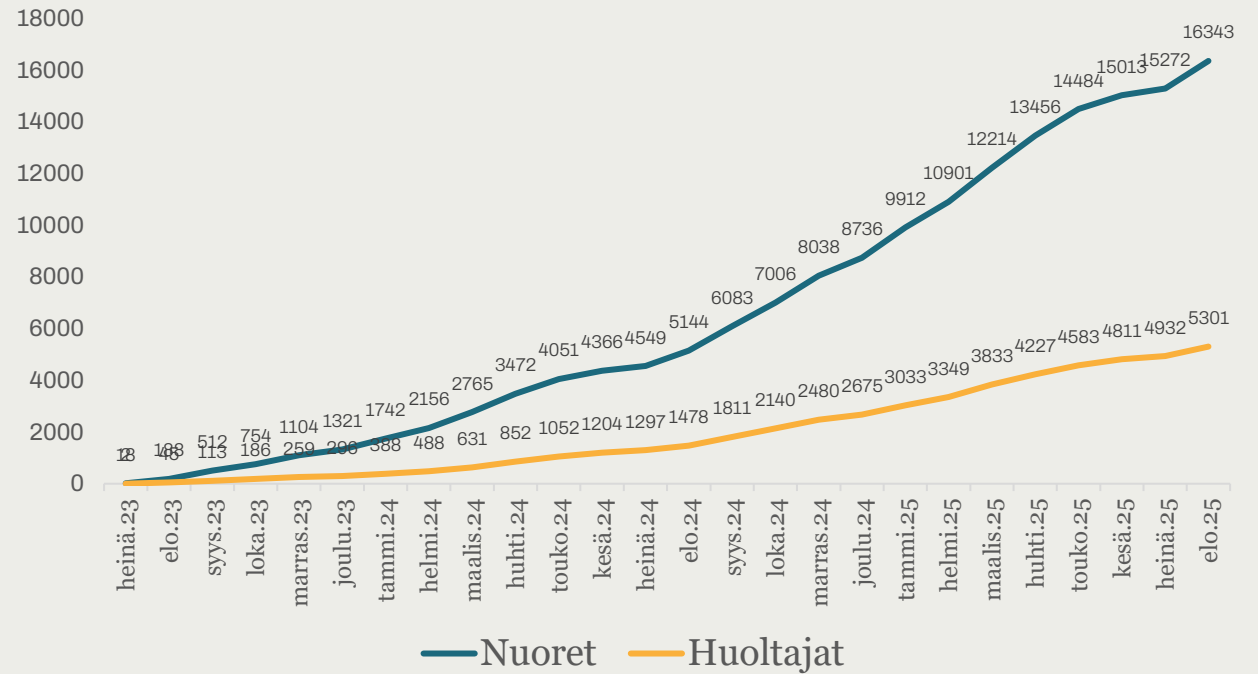
Digituettu hoidon tarpeen arvio –
Navigaattorin täyttö ja ensijäsennys

Nuorten navigaattorin ja ensijäsennyksen käyttöönotot laajentuneet merkittävästi 2023-2025

- Nuorten navi on käytössä 18 hyvinvointialueella ja Helsingissä.
- Kaikki pilotoineet ovat halunneet jatkaa ja laajentaa käyttöönottoja.
- Elokuuhun 2025 mennessä Nuorten naviin on vastannut 16 343 nuorta ja 5301 huoltajaa.
- Ensijäsennyskoulutuksen käyneitä ammattilaisia: n. 1750
- Kieliversiot: suomi, ruotsi ja englanti

Nuorten navin täyttömäärät kumulatiivisesti
7/2023 - 8/2025

Lasten navigaattorin ja ensijäsennyksen pilotit alkaneet

- Lasten navigaattoria on kehitetty kansallisessa yhteistyössä 2023-2024.
- Pilotointi alkanut keväällä 2025 kolmella hyvinvointialueella.
- Nyt pilotoinnissa tai pilotti alkamassa 11 hyvinvointialueella, kaikki YTAt edustettuina

Havaintoja

- Kokemuksia ja pilotteja tarvitaan vielä paljon työkalun kehittämiseksi.
- Lasten navi yhdessä verkostollisen ensijäsentämisen kanssa voivat helpottaa sote-palveluiden yhteistyön sujuvuutta.
- Lasten navia voidaan hyödyntää terapiatakuun toteuttamisessa sekä nepsylasten arviointiprosessissa.

Ammattilaisten palautteita Lasten navista

"Lapsi ja vanhempi olivat jo kotona ennen vastaanottoa navin täytön yhteydessä keskustelleet navin vastauksista"

"Lapsen äänen nouseminen oli todella tärkeä. Lasten navi auttaa myös hiljaisempaa lasta tuomaan näkemyksiään esille"

"Ensijäsennyksen kokemus oli hyvä, jopa hoidollinen. Varmasti lapsi ja äiti kokivat, että tulivat kuulluksi."

"Lapsen navin vastaukset lisäsivät vanhemman ymmärrystä lapsensa ajatuksista ja tilanteesta."

"Laaja-alaisesti tuli huomioitua. Yhdellä kerralla saatiin enemmän tietoa casesta vs. aikaisempi arviointi."

"Perheen sisäiset asiat nousivat enemmän/vahvemmin esille."

"Kattava arvionti. Asiat nousi helposti esille."

"Ensijäsennyksen jälkeen tuli heti tunne, että hei tämä toimii meille tosi hyvin."

"Minusta oli hyvä kun oli eroperhe - toimi heille. Ja lapsen ääni nousee esille."

"Ensijäsennyksen jälkeen oli selkeää valita keskittymishaasteiden LOOH sen sijaan, että olisi suoraan vain ohjattu nepsy-tutkimuksiin. Navi helpotti jatkosuunnitelman tekemistä."

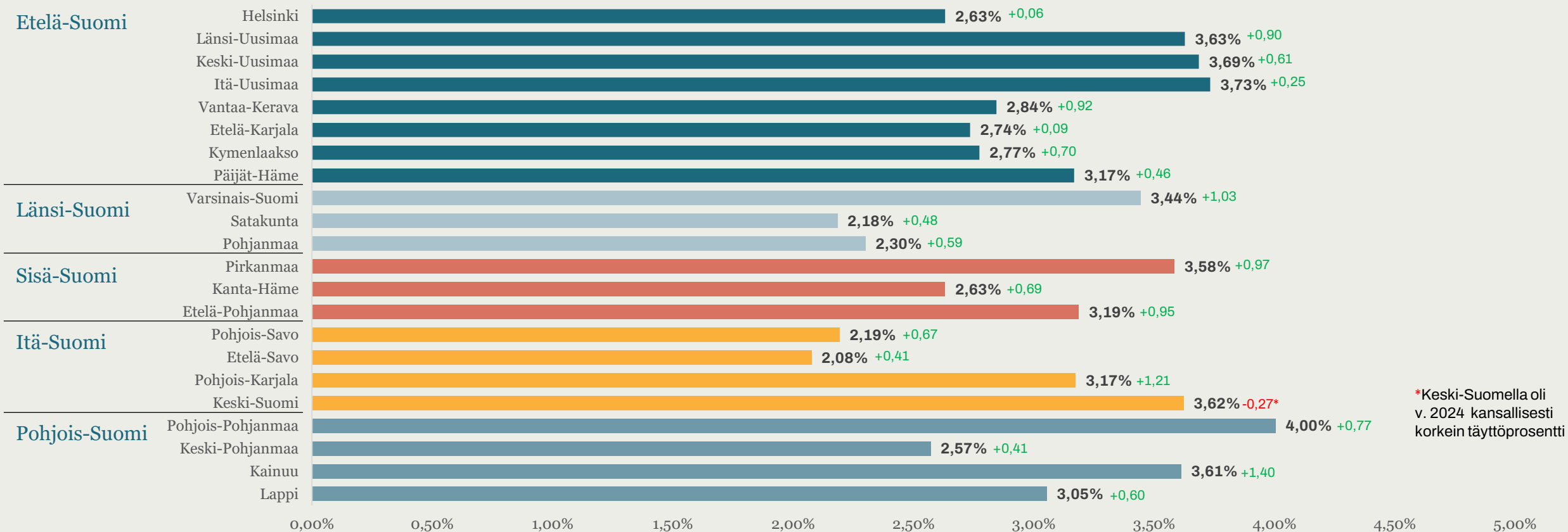
Terapianavigaattorin kuukausittaiset täyttökerrat ovat kasvaneet 2024 vuodesta 32 %

- Terapianavigaattorin täyttökerrat 8/25 mennessä yhteensä > 250 000, kuukausittain jopa yli 12 000. Kasvua viime vuoteen n. 32 %.
- Navigaattorin pohjalta tehdään perusteellinen ongelman ensijäsennys ja hoitomuodon valinta yhdessä potilaan kanssa.
- >95 % ammattilaista haluaa jatkaa Terapianavigaattorin käyttöä.
- Työnajan säästö 5 t/potilas → yli 500 HTV/v säästö nykytasolla.

Terapianavigaattorin täyttömäärät alueittain suhteessa väkilukuun

Elokuu 2025, täyttäjät/aikuisikäiset, ja muutos verrattuna elokuuhun 2024

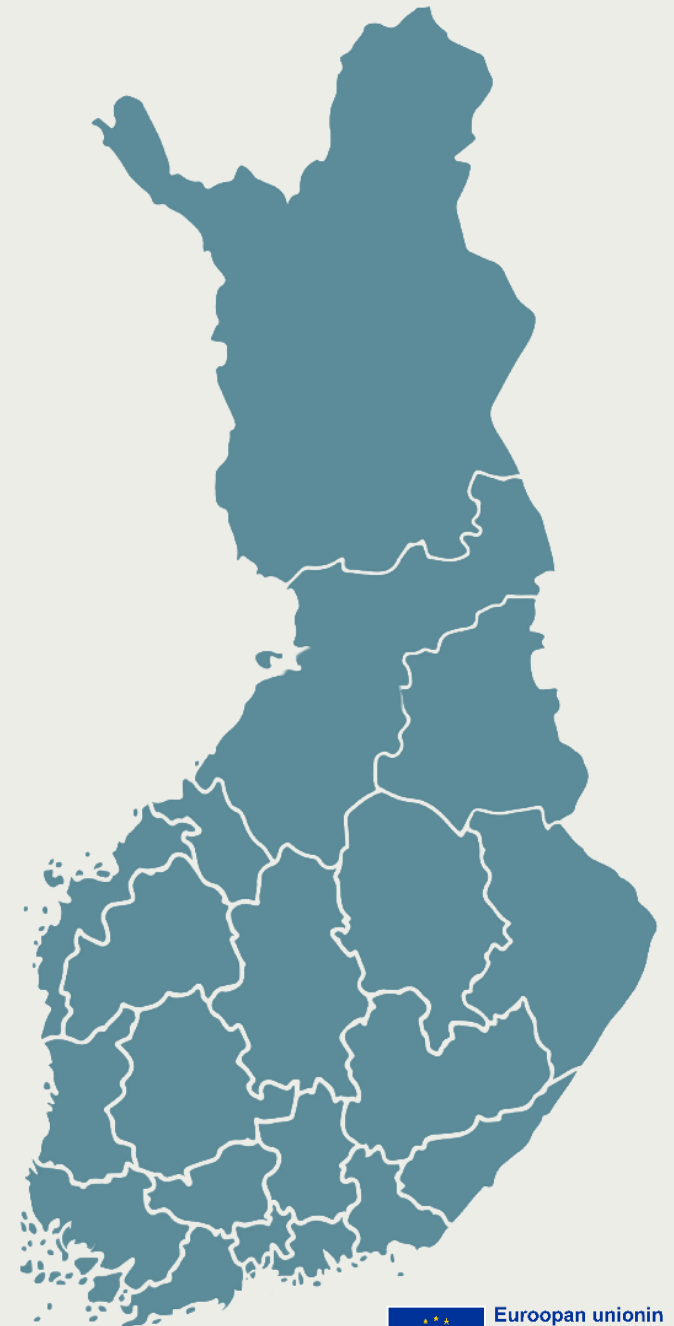
*Keski-Suomella oli v. 2024 kansallisesti korkein täyttöprosentti

Kansallinen koulutusala mukautuu
hyvinvointialueen omiin koulutustarpeisiin ja
tukee pitkäjänteistä suunnittelua.

Sisältöjä kehitetään
kentän tarpeiden mukaan.

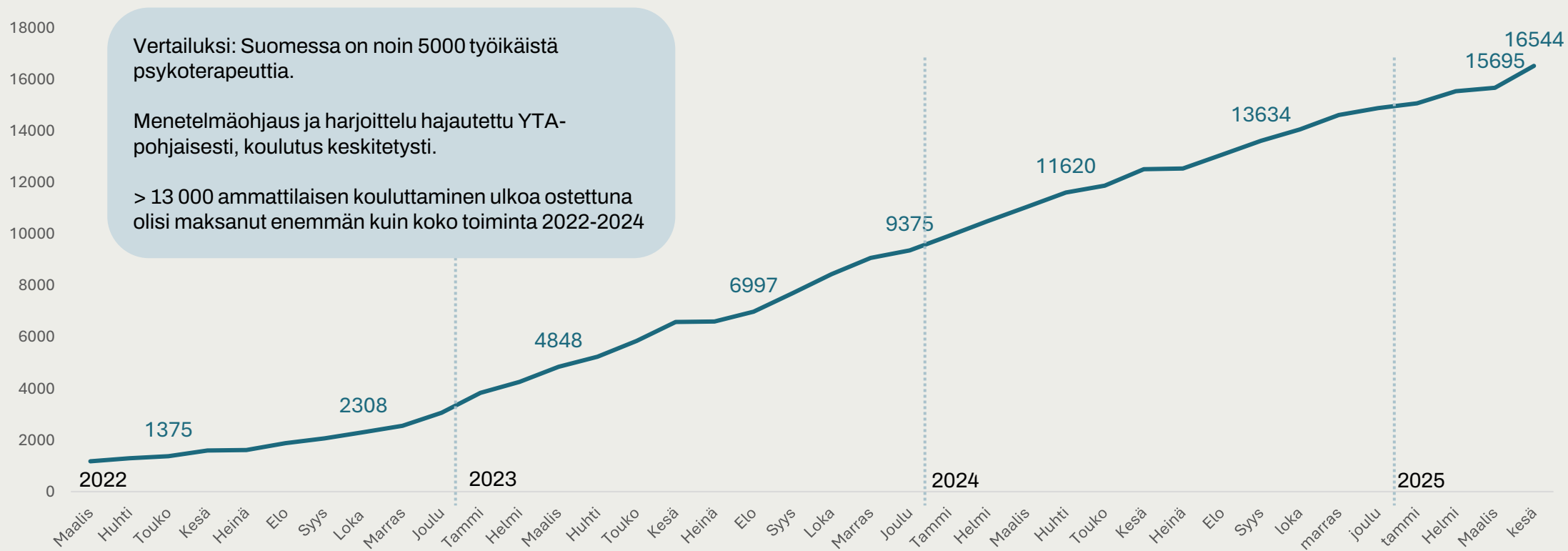
Koulutuslusta 2.0

- Kansallisessa koulutuslustassa tunnistettiin uusia käyttäjätarpeita ja vanhan version kehityskohteita – päivitystä on valmisteltu 2024 ja toteutettu 2025.
- Syksyllä 2025 julkaistiin koulutuslustan beta-versio, joka
 - on ominaisuuksiltaan monipuolisempi
 - tukee laajemmin kansallista käyttötarvetta
 - mahdollistaa Mielenterveystalo-integraation.

Terapiat etulinjaan -koulutustoiminnassa on 2022-2025 koulutettu yli 16 000 ammattilaista

Kumulatiivinen määrä koulutuksessa olevia tai valmistuneita

Uudet ja tulossa olevat koulutuskokonaisuudet

JUURI JULKAISTU

- OCD:n hoitomalli lapset, tulossa nuoret ja aikuiset (CBT, ERP)
- HoiLei MIDI (pikkulapset ja leikki-ikä)

TULOSSA

- Syömishäiriön hoitomalli nuoret (CBT)
- MBT- perehdytys kokonaisuus
- Tunnekeskeinen perheinterventio (kouluikäiset) fokus erityisesti sosiaalityön kentässä
- Haastavan käytöksen työskentelymalli sosiaalihuoltoon
- Neurokehityksellisiin haasteisiin 1-2 portaalle ryhmäkuntoutusmallit, sekä keskittymistaidon oppitunti *2 8-luokkalaisille
- Terveys- ja sosiaalityöhön kohdennettu koulutuskokonaisuus pikkulapsista aikuisuuteen
 - (mukana motivoiva haastattelu, keskeiset psykiatriset häiriöt ja vanhemmuuden tukeminen, sekä vanhempien kanssa ja kautta työskentely) Pohjana ohjattu omahoito

Koulutusten moduulirakenne tarjoaa mahdollisuuden tarpeenmukaiselle ja ketterälle sisältökehitykselle.

Uudet interventiot koulutusallustalla (vihreällä)

Aikuiset/ikäntyneet

Nuoret

Lapset

Kognitiivinen lyhytterapia // kognitiv korttidsterapi (5-10 käyntiä)	 ESH MO	Kognitiivinen lyhytterapia lasten kanssa Käännös osittain	 MO
Ohjattu omahoito // assisterad egenvård 1-3 käyntiä (nuorten, lasten ja pienten lasten palveluissa ajoittain myös 4-5 käyntiä)			
	Cool Kids* <i>*2024 lähtien kouluttajatahona HUS Tarkista viimeisimmät kriteerit ja toimintaperiaatteet ko. taholta.</i>	Työkirjat ruotsiksi	 MO
	Ahdistuksen kognitiivinen lyhytinterventio 3-8 käyntiä		 MO
IPC interpersonaalinen ohjaus 3-6 käyntiä	Käännös tulossa MO		
IPT interpersonaalinen terapia 12-16 käyntiä	ESH MO		
Tunnekeskeinen pari-interventio 5 käyntiä		Käännös suunnitteilla 	
Tunnekeskeinen perheinterventio 5-10 käyntiä			
		HoiLei MIDI 6 käyntiä (alle 6 vuotiaat)	
Työkalupakki keskittymisvaikeuksiin -ryhmämalli ★ 6 käyntiä		Nepsypiirteisten lasten vanhempien ryhmä ★ 6 käyntiä, 5-8 v.	
+ muita täydentäviä informatiivisia kokonaisuuksia mm. traumainformoitu työote, kehityksellisten vaikeuksien tunnistaminen ja huomioiminen			

MO

Koulutuskokonaisuuteen liittyy myös menetelmäohjaajakoulutus/-perehdytys

ESH

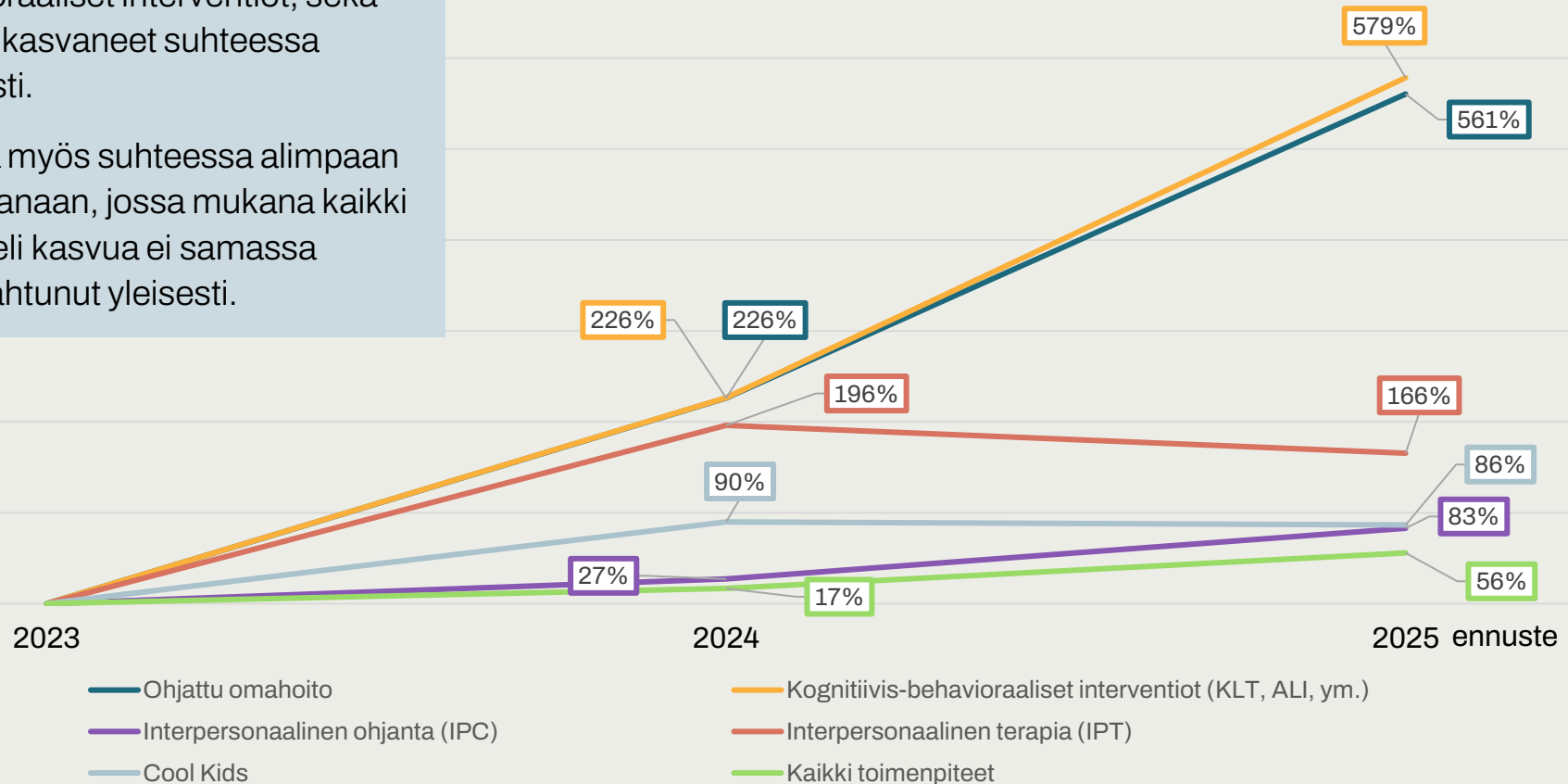
Sisältö soveltuu myös erikoissairaanhoidon

Koulutussisältö ruotsin kielellä

Käytetyimpien spesifien psykososiaalisten interventioiden toimenpiteiden kasvu 2023-2025

- Kognitiivis-behavioraaliset interventiot, sekä ohjatut omahoidot kasvaneet suhteessa muihin merkittävästi.
- Kasvu merkittävää myös suhteessa alimpaan vaalealla olevaan janaan, jossa mukana kaikki toimenpidekoodit eli kasvua ei samassa suhteessa ole tapahtunut yleisesti.

Neurokehityksellisten häiriöiden porrastettu psykososiaalisen tuen ja hoidon malli kehitetty kansallisessa yhteistyössä 2025

- Neurokehityksellisten häiriöiden porrastettu psykososiaalisen tuen ja hoidon malli on laadittu kansallisessa yhteistyössä moniammatillisen työryhmän kanssa osana Terapiat etulinjaan -hanketta.
- Kehittämisessä on hyödynnetty laajasti eri alojen asiantuntijoiden kommentteja hyvinvointialueilta: erikoissairaanhoidosta, perusterveydenhuollosta, sosiaalipalveluista ja järjestöistä.
- Malli pohjautuu ajankohtaiseen tutkimusnäyttöön ja on linjassa päivitetyn ADHD:n Käypä hoito -suosituksen (2025) kanssa.
- Mallin käyttöönottoa ja juurtumista tuetaan kansallisten nepsy-verkostojen avulla.

Neurokehityksellisten häiriöiden porrastettu psykososiaalisen tuen ja hoidon malli

Sosiaalipalveluiden menetelmiä kansalliselle koulutuslustalle

- Terapiat etulinjaan -toimintamallin koulutuslustalle tuotetaan hyvinvointialueiden sosiaalipalvelujen aloitteesta menetelmiä, jotka tukevat erityisesti lapsiperheiden arkea, vuorovaikutussuhteita ja vanhemmuutta.
- Kehittämistyön tavoitteena on löytää yhteensopivia ja vaikuttavia tapoja vanhempien, perheiden ja lasten tukemiseen heidän omassa toimintaympäristössään. Siinä huomioidaan sosiaalihuollon oma fokus ja vahvuudet: perhesuhteet, arjen tukeminen ja verkostotyö.

HoiLei MIDI | 6 käyntiä (alle 6 vuotiaat)

Tunnekeskeinen perheinterventio | 5-10 käyntiä

Ryhmämallit lapsiperheille

**Terapiat
etulinjaan**

**Euroopan unionin
rahoittama**
NextGenerationEU

Terapiat
etulinjaan

Tiedolla johtamisen kokonaisuus Terapiat etulinjaan -toimintamallissa

Euroopan unionin
rahoittama
NextGenerationEU

Tiedolla johtamisen kokonaisuuden keskeisimmät tulokset

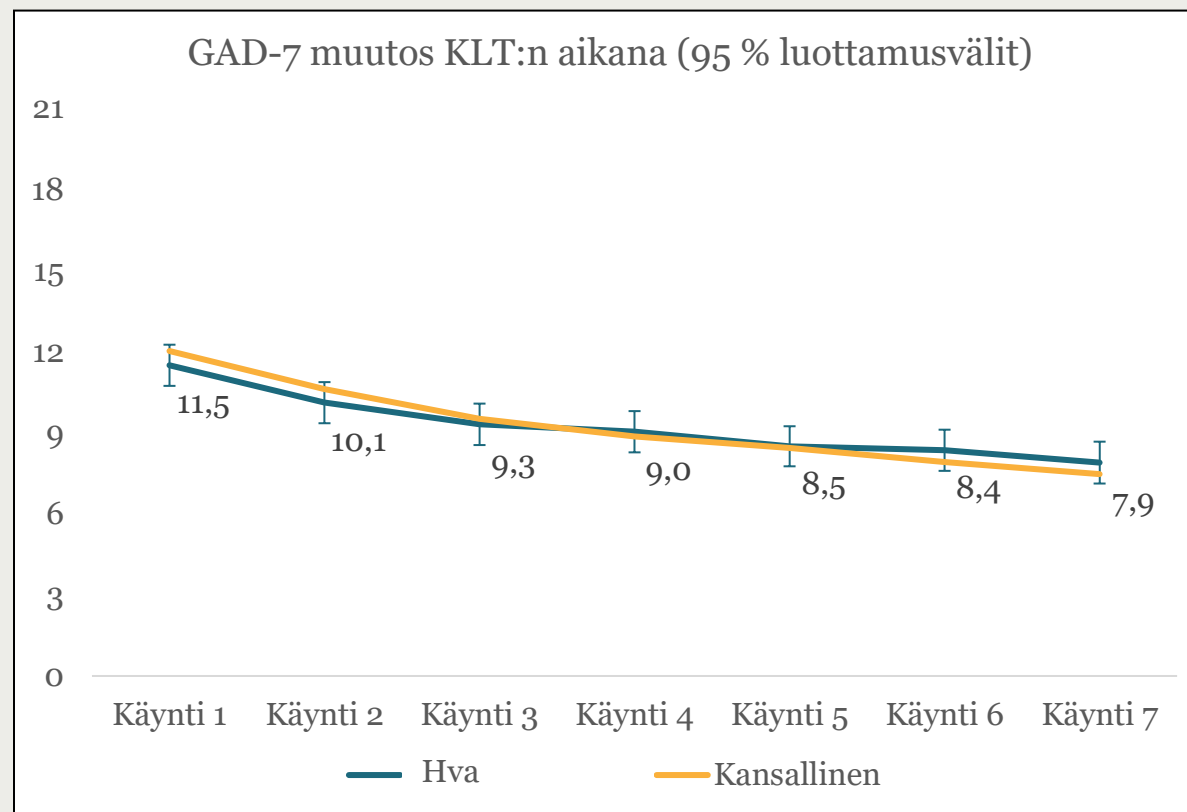
1. Määritelty ja otettu laajasti käyttöön yhteisiä vaikuttavuuden mittareita.
2. Tuettu psykososiaalisia interventioita toteuttavien organisaatioiden tiedolla johtamisen käytäntöjä muun muassa raporteilla, jotka käsittelevät koulutettavien interventioiden tuloksellisuutta ja hyväksyttävyyttä. Lisäksi on yhteiskehitetty toimivia arjen tiedolla johtamisen käytäntöjä.
3. Alueita on tuettu toimenpidekoodien systemaattisessa käytössä sekä hoidon arkivaikuttavuuden seurannassa. Seuranta on toteutettu joko erillisseurannan avulla tai hyödyntämällä käytössä olevia asiakas- ja potilastietojärjestelmiä.
4. Laadittu vertaiskehittämisen periaatteita kuvaava dokumentaatio, jonka tavoitteena on systemaattisesti parantaa arkivaikuttavuutta ja -kustannusvaikuttavuutta. Lisäksi on perustettu tätä toteuttava verkostorakenne (>100 jäsentä).

Tuottettu toiminnan kehittämistä ja tiedolla johtamista tukeva raportteja ja analytiikkanäkymiä

Esimerkki:

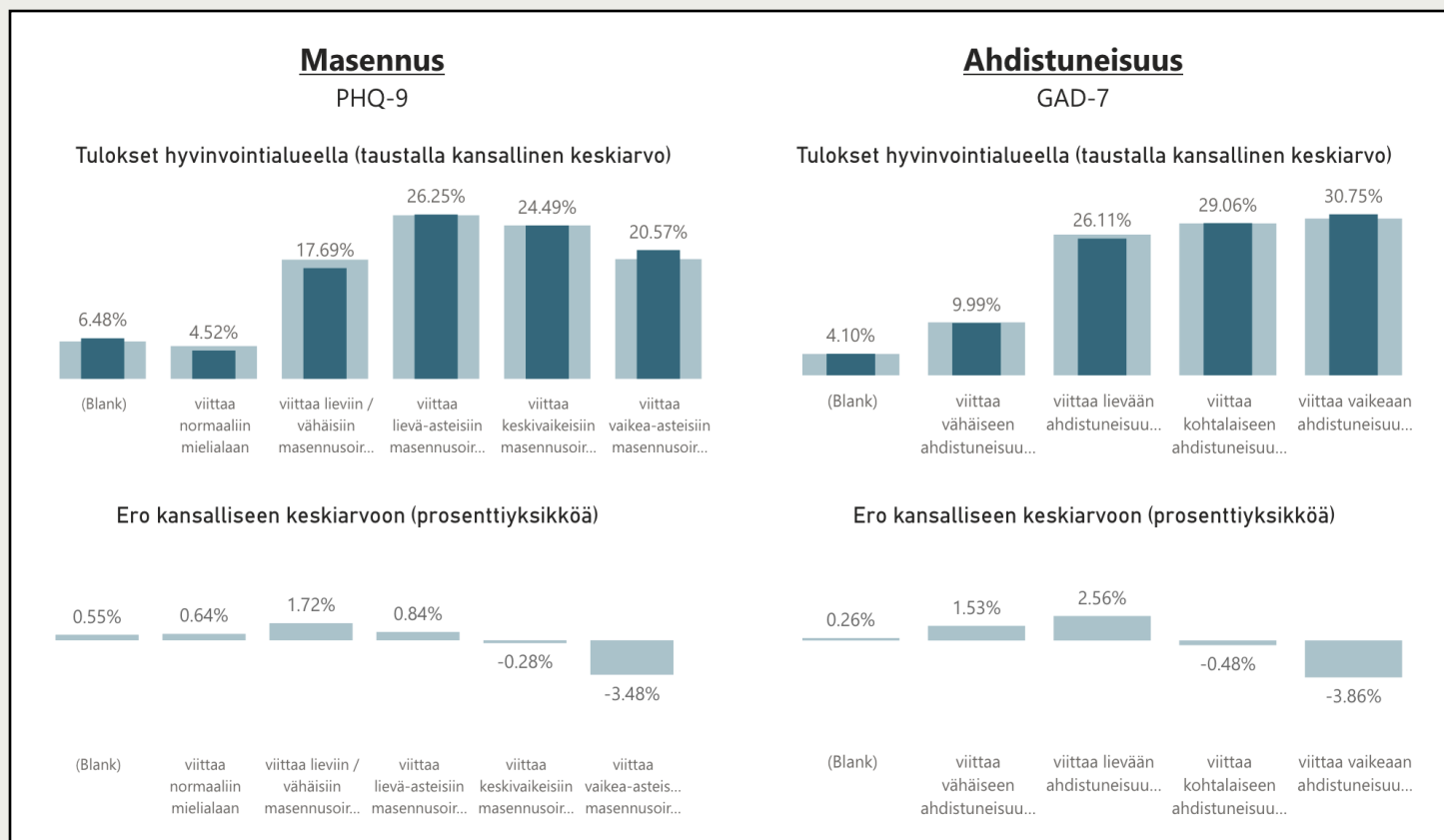
Kognitiivisen lyhytterapian tuloksia hyvinvointialueelta ja vertailu kansalliseen keskiarvoon

Tuottettu toiminnan kehittämistä ja tiedolla johtamista tukeva raportteja ja analytiikkanäkymiä

Esimerkki:

Terapianavigaattorin vastaukset hyvinvointialueella ja vertailu kansalliseen keskiarvoon

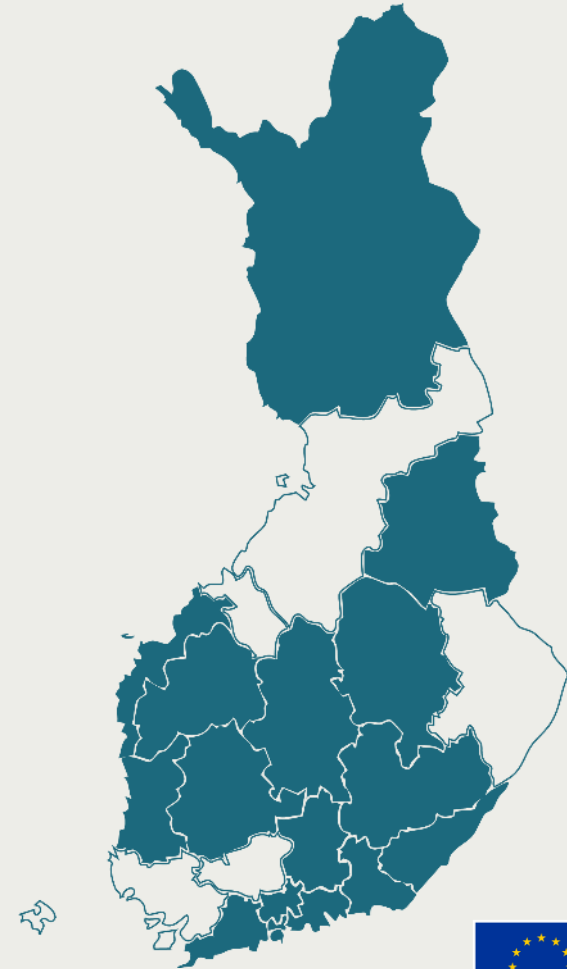

Yhteinen mittarien ja indikaattorien lista on koostettu useiden lähteiden pohjalta

Keskeinen tiedolla johtamisen kehittämisen mittari: yhteisten mittarien käyttö

- **Tällä hetkellä 16 hyvinvointialuetta ja Helsingin kaupunki käyttävät tai valmistautuvat käyttämään yhteisiä vaikuttavuusmittareita vertautuvissa palveluissa.**
- Yhteismitallisuus luo edellytykset vertaiskehittämiselle, joka puolestaan on keskeinen mekanismi sekä käyttöönotettujen interventioiden että palvelukokonaisuuksien arkivaikuttavuuden ja kustannusvaikuttavuuden vahvistamisessa.
- Jatkuvan rahoituksen puuttuessa vertaiskehittämisen rakenne jää oletettavasti toteutumatta.

Kansallinen yhteistyö on ollut välttämätön ja vaikuttava tapa edistää yhteistä tavoitetta

– jatkuvuus on riskissä päättyä rahoituksen puutteeseen

Koordinaattoreiden työ on mahdollistanut hyvinvointialueilla ja kansallisesti esimerkiksi

- Porrastetun (tuen ja) hoidon mallin rakentamisen ja ylläpidon
- Hoitoonohjausmallien kehittämisen
- Tukirakenteiden suunnittelun
- Työntekijöiden perehdyttämisen
- Juurruttamisen ja integroitumisen edistämisen

- Toimenpidekoodien käyttöönoton ja käytön edistämisen
- Vaikuttavuustiedon keräämisen ja hyödyntämisen käytänteiden edistäminen
- Seuraa ja kehittää menetelmien käyttöä ja vaikuttavuutta, tuo tietoa tulosityksikön/tulosalueen johdolle/esihenkilöille

- Tehokkaan viestinnän alueellisesti menetelmäosaajille, palveluiden johdolle ja esihenkilöille
- Kansalliseen yhteistyön mahdollistaminen käytännön tasolla
- Menetelmien yhteiskehittämisen
- Vertaiskehittämisen edistämisen

- Useiden koulutusten suunnittelun, toteutuksen ja seurannan hyvinvointialueella
- Pilottien käytännön järjestelyt, toteutuksen ja seurannan
- Navigaattoreiden ja ensijäsennyksen sekä ohjatun omahoidon koulutusten toteuttamisen
- Menetelmäohjaukset (niiltä osin, joihin on pätevyys)
- Ammattilaisten mentoroinnin ja kertauskoulutukset koulutusten jälkeen